

Zásada špeciality v konaní o európskom zatýkacom rozkaze

Libor Klimek*

Úvod

Cieľ Európskej únie (ďalej len „EÚ“), stať sa priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti¹, viedol k zrušeniu klasického mechanizmu vydávania osôb založenom na extradičnom konaní v rámci členských štátov a k jeho nahradeniu systémom odovzdávania osôb prostredníctvom európskeho zatýkacieho rozkazu (ďalej len „EZR“).²

EZR bol zavedený do právnych poriadkov členských štátov implementáciou Rámcového rozhodnutia o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb

* Dr. et JUDr. Libor Klimek, PhD., výskumný pracovník, Výskumné kriminologické centrum, Fakulta práva Paneurópskej vysokej školy, Bratislava, Slovenská republika; e-mail: libor.klimek (at) paneurouni.com, libor.klimek(at) yahoo.com.

¹ Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je v súčasnosti v poradí druhým cieľom EÚ; pozri: čl. 3 ods. 2 Zmluvy o EÚ v znení Lisabonskej zmluvy. Úradný vestník EÚ, C 83/13, 30. 3. 2010.

² Bližšie pozri: KLIMEK, L.: *European Arrest Warrant. Dissertation Thesis*. Bratislava: Fakulta práva Paneurópskej vysokej školy, 2013, 499 strán.

medzi členskými štátmi³ (ďalej len „rámcové rozhodnutie“). Ako poukázal *Lagodny*, rámcové rozhodnutie sa vyhýba pojmu „vydávanie“ (angl. *extradition*) a namiesto neho používa pojem „odovzdávanie“ (angl. *surrender*). Hlavná zmena odovzdávania oproti vydávaniu spočíva v tom, že požadovaná osoba nie je vydaná

³ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi v znení Rámcového rozhodnutia Rady 2009/299/SVV. Úradný vestník ES, L 190/1, 18. 7. 2002. Avšak, EZR vychádza z diela Corpus Juris 2000. Toto dielo prinieslo taktiež myšlienku existencie európskeho verejného žalobcu, pre ktorej reálne uplatnenie v justičnej praxi členských štátov EÚ, na rozdiel od EZR, sa doposiaľ nenašla politická vôľa. K tomu bližšie pozri: ŠRAMEL, B.: *Európsky verejný prokurátor – nevyhnutný ochranca Európy?* In: *Justičná revue*, ISSN 1335-6461, roč. 63 (2011), č. 1, s. 95–108; ŠRAMEL, B.: *European Public Prosecutor's Office – Yes or No?* In: *Problemy i innovacii covremennogo obščestva: Materialy 5-oj vserossijskoj naučno-praktičeskoj konferencii s meždunarodnym učastiem*. Astrachaň: Moskovskij Finansovo-Promyšlennij Universitet "Sinergija" Astrachanskij Filial, 2013, ISBN 978-5-9904598-1-6, s. 179–187; ŠRAMEL, B.: *Európsky verejný prokurátor*. In: *Akademické akcenty: Zborník príspevkov z odborného seminára s medzinárodnou účasťou konaného dňa 9. septembra 2010*. Bratislava: Paneurópska vysoká škola, 2011, ISBN 978-80-89447-39-8, s. 221–236.

cez hranice členských štátov EÚ, ale dochádza k jej odovzdaniu v rámci jednotného justičného priestoru EÚ. Najrelevantnejšia zmena je teda procesnej povahy, nie vo veci samej.⁴

Tak ako v extradičnom konaní, aj v konaní o EZR sa stretávame so zásadou špeciality, ktorá môže byť považovaná za právo požadovanej osoby v konaní o EZR.⁵ Ako je očividné, príspevok sa zaoberá zásadou špeciality. Na začiatku prezentuje všeobecné poznatky týkajúce sa tejto zásady a následne poznatky výlučne v súvislosti s EZR. Zvolený spôsob spracovania príspevku napovedá, že zásadu špeciality neobmedzuje na inštitút jedného členského štátu EÚ vo vnútroštátnej podobe, ale analyzuje ju na úrovni EÚ. Taktiež má ambíciu ísť o krok ďalej tým, že podáva analýzu aplikčných otázok, ktoré boli prejednávané na Súdnom dvore EÚ.

1. Všeobecné východiská zásady špeciality

So zásadou špeciality sa stretávame už v extradičnom konaní. Jej zmyslom je zabezpečiť, aby osoba nebola súdená v štáte, ktorý si ju vyžiadal, pokiaľ ide o akýkoľvek iný trestný čin, než pre ktorý bola vyžiadaná.⁶ Zásada špeciality teda obmedzuje štát, ktorý osobu vyžiadal, žalovať túto osobu len za trestné činy, pre ktoré bola vydaná.⁷ Je tak široko uznávanou v oblasti medzinárodného práva, že má štatút medzinárodného obyčajového práva. Platí pre vydávanie založené na zmluvnom práve, ako aj na vydávaní založenom na iných základoch. Tradične je aplikovaná striktno.⁸

⁴ LAGODNY, O.: 'Extradition' without a granting procedure: The concept of 'surrender'. In: BLEKXTOON, R. et Van BALLEGOOIJ, W. (eds.): *Handbook on the European Arrest Warrant*. The Hague : T. M. C. Asser Press, 2005, ISBN 90-6704-181-5, s. 39–40.

⁵ KLIMEK, L.: *European Arrest Warrant: Dissertation Thesis*. Bratislava: Fakulta práva Paneurópskej vysokej školy, 2013, 499 strán.

⁶ BIEHLER, G.: *Procedures in International Law*. Berlin – Heidelberg: Springer, 2008, ISBN 978-3-540-74497-9, s. 258; SHAW, M. N.: *International Law*. 6th ed. Cambridge University Press, 2008, ISBN 978-0-521-72814-0, s. 686.

⁷ CRYER, R. – FRIMAN, H – ROBINSON, D. et WILMSHURST, E.: *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*. 2nd ed. Cambridge University Press, 2010, ISBN 978-0-521-13581-8, s. 90.

⁸ BANTEKAS, I. et NASH, S.: *International Criminal Law*. 2nd ed. London – Sydney – Portland: Cavendish Publishing, 2003, ISBN 1-85941-776-0, s. 184.

Právny základ zásady špeciality na európskom území predstavuje Európsky dohovor o vydávaní⁹ (čl. 14), prijatý Radou Európy v roku 1957.

Navyše, v rámci EÚ boli za účelom pokroku v oblasti extradície prijaté ďalšie dohovory, v ktorých nachádzame zásadu špeciality. Konkrétne ide o Dohovor o zjednodušenom postupe vydávania osôb medzi členskými štátmi EÚ¹⁰ (čl. 9) a Dohovor týkajúci sa vydávania osôb medzi členskými štátmi EÚ¹¹ (čl. 10 a 11).

Členské štáty si priali do určitej miery medzinárodnú spoluprácu v trestných veciach, ale neboli pripravené na uplatnenie plne nadnárodného mechanizmu. Dnes už prekonaný III. pilier EÚ¹² poňal oblasť trestného práva, v rámci ktorého možno hovoriť o medzivládnej spolupráci. III. pilier dal členským štátom inštitucionalizované fórum pre diskusiu o vybraných otázkach bez toho, aby boli vystavené nadnárodným kontrolám.¹³ Jedna z otázok, ktorá bola predmetom rozsiahlych diskusií v tejto oblasti, bolo nahradenie extradície efektívnejším systémom v rámci EÚ. Tak v rámci justičnej spolupráce v trestných veciach v EÚ bol predstavený EZR, ktorého procesný postup taktiež oprávňuje vyžiadajú osobu domáhať sa zásady špeciality.

⁹ Európsky dohovor o vydávaní. Rada Európy, Séria európskych zmlúv č. 024 [1957]; oznámenie č. 549/1992 Zb. o dojednaní Európskeho dohovoru o vydávaní.

¹⁰ Dohovor zo dňa 10. marca 1995 vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o zjednodušenom postupe vydávania osôb medzi členskými štátmi Európskej únie. Úradný vestník ES, C 78, 30. 3. 1995.

¹¹ Dohovor zo dňa 27. septembra 1995 vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii, týkajúci sa vydávania osôb medzi členskými štátmi Európskej únie. Úradný vestník ES, C 313, 13. 10. 1996.

¹² Obdobie rokov 1993–1999: Spravodlivosť a vnútorné veci (angl. *Justice and Home Affairs pillar*) – Hlava VI Zmluvy o EÚ v pôvodnom znení – Ustanovenia v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí – čl. K-K.9 – Úradný vestník ES, C 191/1, 29. 7. 1992; obdobie rokov 1999–2009: Policajná a justičná spolupráca v trestných veciach – (angl. *Police and Judicial Co-operation in Criminal Matters*) – Hlava VI Zmluvy o EÚ v znení Amsterdamskej zmluvy – Ustanovenia o policajnej a justičnej spolupráci v trestných veciach – čl. 29–42 – Úradný vestník ES, C 340, 10. 11. 1997 a obdobne aj neskôr v Zmluve o EÚ v znení Zmluvy z Nice – Úradný vestník EÚ, C 321, 29. 12. 2006.

¹³ CRAIG, P.: *The Lisbon Treaty: Law, Politics, and Treaty Reform*. Oxford University Press, 2010, ISBN 978-0-09-959501-3, s. 334.

2. Konanie o európskom zatýkacom rozkaze a zásada špeciality

EZR je založený na zásade vzájomného uznávania justičných rozhodnutí¹⁴, ktorá je v právnej doktríne označovaná ako motor európskej integrácie v trestných veciach.¹⁵ Vzájomne uznávanie justičných rozhodnutí ale nie je jediným princípom, s ktorým sa stretávame v konaní o EZR. Tvorcovia rámcového rozhodnutia postavili EZR na viacerých princípoch, z ktorých možno spomenúť napríklad vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi, prelomenie overovania obojstrannej trestnosti skutku, ako aj zásadu špeciality, ktorá má svoj pôvod v extradičnom konaní.

Konanie o EZR je v rukách justičných orgánov – v sledovanom kontexte ide o sudy a prokuratúry¹⁶. Tie sú povinné dbať o zásadu špeciality. Základné ustanovenia pokrývajúce túto zásadu v konaní o EZR sú umiestnené v čl. 27 rámcového rozhodnutia, pomenovanom možnosť trestného stíhania za iné trestné činy. Toto ustanovenie predstavuje všeobecné pravidlo zásady špeciality v konaní o EZR (ods. 2), zakotvuje jej výnimky (ods. 3), ako aj právo členských štátov EÚ vzdať sa zásady špeciality za určitých okolností (ods. 1). Následne, čl. 28 rámcového rozhodnutia, ktorý pokrýva zásadu špeciality v súvislosti s následným odovzdaním do iného členského štátu EÚ alebo následným vydaním do nečlenského štátu EÚ (viac text nižšie).¹⁷

2.1 Všeobecné pravidlo zásady špeciality

Všeobecné pravidlo zásady špeciality má za následok, že **odovzdaná osoba nemôže byť trestne stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním, ako pre ten, pre ktorý bola odovzdaná prostredníctvom EZR**. Pozadím tohto pravidla bola obava, že nejaký štát

by mohol obmedziť žiadosť o odovzdanie osoby na činy, pri ktorých by došlo k odovzdaniu osoby, no v skutočnosti by zakrýval svoj úmysel vyžiadať osobu pre iné činy, pri ktorých by odovzdanie nebolo poskytnuté, ako napríklad pri politických trestných činoch.¹⁸

Takto formulovanú zásadu špeciality nasleduje väčšina právnych predpisov členských štátov implementujúcich rámcové rozhodnutie. Avšak, nie je ojedinelé stretnúť sa aj s odlišnými prístupmi. Napríklad, v Spojenom kráľovstve implementácia EZR nebola zďaleka jednoduchá úloha. Bolo tomu tak jednak na úrovni legislatívnej techniky, na úrovni justičnej interpretácie, ako aj pri množstve citlivých otázok, ktoré bolo nevyhnutné riešiť. Z legislatívneho hľadiska bolo opakovane poukazované, že vnútroštátna úprava EZR¹⁹ nenasleduje rovnaké znenie a štruktúru rámcového rozhodnutia.²⁰ Vnútroštátna právna úprava EZR v Spojenom kráľovstve v súvislosti so zásadou špeciality umožňuje za určitých okolností odmietnuť odovzdanie osoby, ak nie je dostupná osobitná dohoda týkajúca sa zásady špeciality so štátom, ktorý vydal EZR. Avšak, rámcové rozhodnutie takúto podmienku neobsahuje. Z toho dôvodu tento postoj Spojeného kráľovstva nie je kompatibilný s rámcovým rozhodnutím.²¹ Naviac, Spojené kráľovstvo nie je jediným štátom, ktorého vnútroštátna legislatíva nenasleduje ducha zásady špeciality. Ďalším príkladom je Malta.²² Tak ako poukázal *Fenyk*, nakoľko

¹⁸ BLEKXTOON, R.: *Commentary on an Article by Article Basis*. In: BLEKXTOON, R. et Van BALLEGOOIJ, W. (eds.): *Handbook on the European Arrest Warrant*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2005, ISBN 90-6704-181-5, s. 261–62.

¹⁹ Extradition Act 2003. K zásade špeciality v Spojenom kráľovstve bližšie pozri: Part 1, Chapter 41, Section 17(1) uvedeneho právneho predpisu.

²⁰ MITSILEGAS, V.: *Drafting to Implement EU Law: the European Arrest Warrant in the United Kingdom*. In: STEFANO, C. et XANTHAKI, H. (eds.): *Drafting Legislation: A Modern Approach*. Aldershot: Ashgate, 2008, ISBN 978-0-7546-4903-8, s. 211.

²¹ Council of the European Union: 'Evaluation report on the fourth round of Mutual Evaluations "The practical application of the European Arrest Warrant and corresponding surrender procedures between Member States": Report on the United Kingdom', document No. 9974/2/07, REV 2 EXT 1, s. 49; taktiež Commission of the European Communities: 'Annex to the Report from the Commission on the implementation since 2005 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States', document No. 11788/07, ADD 1, s. 34.

²² Bližšie pozri: Extradition Act (Cap. 276) – Part II, Section 18(1); taktiež Commission of the European Communities: 'Annex to the Report from the Commission on the implementation since 2005 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States', document No. 11788/07, ADD 1, s. 34.

¹⁴ Čl. 82 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ v znení Lisabonskej zmluvy. Úradný vestník EÚ, C 83/47, 30. 3. 2010. Bližšie pozri: KLIMEK, L.: *Základné východiská pre spoluprácu v trestných veciach a uznávanie a výkon rozhodnutí*. In: IVOR, J. – KLIMEK, L. et ZÁHORA, J.: *Trestné právo Európskej únie a jeho vplyv na právny poriadok Slovenskej republiky*. Žilina: Eurokódex, 2013, ISBN 978-80-8155-017-1, s. 516 a nasl.

¹⁵ MITSILEGAS, V.: *EU Criminal Law*. Oxford – Portland : Hart Publishing, 2009, ISBN 978-1-84113-585-4, s. 115.

¹⁶ Bližšie pozri: ŠRAMEL, B. et KLIMEK, L.: *Prokurátor v konaní o európskom zatýkacom rozkaze*. In: *Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae*, ISSN 1337-6810, roč. 5 (2011), č. 4, s. 64-74.

¹⁷ Na tomto mieste je vhodné poznamenať, že rámcové rozhodnutie sa zaoberá zásadou špeciality aj v čl. 13 a 21, avšak v tomto príspevku sa nimi nezaobráame, a to vzhľadom na vopred stanovený rozsah.

jednotlivé štáty vykladajú zmysel rámcového rozhodnutia rôzne, v praxi to prináša nemalé ťažkosti.²³

2.2 Výnimky

Zásada špeciality nie je absolútna, nakoľko rámcové rozhodnutie taxatívnym výpočtom uvádza výnimky. V porovnaní s Európskym dohovorom o vydávaní, rámcové rozhodnutie poskytuje výnimiek viac. To znamená, že štát, ktorý vydal EZR, môže trestne stíhať odovzdanú osobu aj za skutky, za ktoré odovzdanie nebolo požadované. V právnej doktríne sa stretávame s názorom, že mohlo by to byť považované za obmedzenie zásady špeciality a za krok smerom k jej zrušeniu.²⁴ V súvislosti s konaním o EZR sa teda zásada špeciality neuplatní v nasledujúcich prípadoch:

- a) ak osoba, ktorá mala možnosť opustiť územie členského štátu, do ktorého bola odovzdaná, tak neurobila počas 45 dní od jej prepustenia, alebo sa vrátila na toto územie po tom, ako ho opustila;
- b) trestný čin nie je sankcionovaný trestom odňatia slobody alebo ochranným opatrením;
- c) trestné stíhanie nemá za následok uplatnenie opatrenia obmedzujúceho osobnú slobodu;
- d) ak by osoba mohla podliehať trestu alebo opatreniu, ktoré nezahŕňa pozbavenie slobody, najmä finančnému trestu alebo opatreniu, ktoré ho nahrádza, ak trest alebo opatrenie mohlo mať za následok obmedzenie jej osobnej slobody;
- e) ak osoba súhlasila s odovzdaním, ak je prípustné, v rovnakom čase ako sa vzdala nároku na zásadu špeciality (v súlade s čl. 13 rámcového rozhodnutia);
- f) ak sa osoba po odovzdaní výslovne zriekla nároku na zásadu špeciality so zreteľom na určené trestné činy, ktoré predchádzali jej odovzdaniu;
- g) ak justičný orgán vykonávajúci EZR, ktorý osobu odovzdal, dá svoj súhlas.

Uvedené výnimky majú rôzne odôvodnenie. Výnimky b) a d) sa vzťahujú na uplatniteľné tresty alebo opatrenia. Výnimka c) sa odvoláva na trestné konanie. Týka sa situácie, v ktorej trestné konanie nemá za následok uplatnenie opatrenia obmedzujúceho osobnú slobodu. Z toho vyplýva, že v rámci tejto výnimky môže byť osoba stíhaná a odsúdená pre „iný trestný čin“ ako ten, pre ktorý bola odovzdaná iba vtedy, ak vedie k uloženiu trestu alebo opatrenia obmedzujúceho

²³ FENYK, J.: *Európske aspekty trestného práva procesného*. In: IVOR, J. et al.: *Trestné právo procesné*, 2. vydanie. Bratislava: Iura edition, ISBN 978-80-8078-309-9, 2010, s. 901.

²⁴ LAGODNY, O. et ROSBAUD, Ch.: *Speciality Rule*. In: KEIJYER, N. et Van SLIEDREGT, E. (eds.): *The European Arrest Warrant in Practice*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, ISBN 978-90-6704-293-2, s. 273.

slobodu bez toho, aby bolo nevyhnutné konanie o udelení súhlasu, pokiaľ sa v priebehu trestného konania neuplatní nijaké opatrenie obmedzujúce slobodu. Ak je však osoba vo fáze vyhlásenia rozsudku odsúdená na trest alebo opatrenie obmedzujúce slobodu, súhlas sa vyžaduje na to, aby bolo možné tento trest vykonať. Výnimky e) až g) sa zakladajú na súhlase dotknutých členských štátov alebo na súhlase justičných orgánov členského štátu vykonávajúceho EZR, alebo tiež na súhlase osoby, na ktorú sa EZR vzťahuje.²⁵

Je vhodné poukázať, že implementácia výnimiek je v jednotlivých členských štátoch rôzna. Výnimku a) zaviedli síce všetky štáty, avšak ostatné neboli zavedené úplne či jednotne. Napríklad, Lotyšsko nezaviedlo výnimku b), Dánsko, Francúzsko, Lotyšsko a Litva nezaviedli výnimku c).²⁶

2.3 Následné odovzdanie alebo vydanie

Zásada špeciality nie je aplikovateľná len medzi pôvodnými štátmi, ktoré vydali EZR alebo ho vykonali. Jej aplikácia prichádza do úvahy aj v prípade následného odovzdania osoby do iného členského štátu EÚ, alebo v prípade jej následného vydania do nečlenského štátu EÚ. Tieto prípady sú pokryté v čl. 28 rámcového rozhodnutia. Toto ustanovenie upravuje najprv následné odovzdanie požadovanej osoby do iného členského štátu EÚ, než ktorý o jej odovzdanie požiadal (ods. 1–3) a napokon aj následné vydanie do nečlenského štátu EÚ (ods. 4).

Po prvé, v súvislosti s následným odovzdaním do iného členského štátu EÚ, každý členský štát môže oznámiť Generálnemu sekretariátu Rady, že vo svojich vzťahoch s inými členskými štátmi, ktoré urobia rovnaké oznámenia, bol daný súhlas na odovzdanie osoby do iného členského štátu, než je členský štát vykonávajúci EZR, v súlade s EZR vydaným pre trestný čin, ktorý bol spáchaný pred jeho odovzdaním, ak v konkrétnom prípade justičný orgán vykonávajúci EZR neuvedie inak vo svojom rozhodnutí o odovzdaní.²⁷ Toto pravidlo je aplikovateľné výlučne medzi členskými štátmi, ktoré urobili požadované oznámenie. Dupo-

²⁵ Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev z 1. decembra 2008 vo veci C-388/08 – *Trestné konanie proti Artur Leymann a Aleksei Pustovarov*, body 67–73.

²⁶ K implementácii všetkých jednotlivých výnimiek pozri: Commission of the European Communities: 'Annex to the Report from the Commission on the implementation since 2005 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States', document No. 11788/07, ADD 1, s. 34 a nasl.

²⁷ Ustanovenia týkajúce sa súhlasu sú obsiahnuté v čl. 28 ods. 3 rámcového rozhodnutia.

sial' takéto oznámenie urobilo len Rumunsko.²⁸ Avšak, kým ďalší členský štát neurobí obdobné oznámenie, oznámenie Rumunska nemá žiadne účinky.

Po druhé, v súvislosti s následným vydaním do členského štátu EÚ, osoba, ktorá bola odovzdaná v súlade s EZR, nesmie byť vydaná do tretieho štátu bez súhlasu príslušného orgánu členského štátu, ktorý odovzdal túto osobu. Takýto súhlas sa dá v súlade s dohovormi, ktorými je tento členský štát viazaný, ako aj so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi. To znamená, že zmluvné právo v oblasti extradície, ktoré nahradilo rámcové rozhodnutie, v takýchto prípadoch bude plne aplikovateľné.

Na tomto mieste je vhodné poukázať, že právny základ následného odovzdania a vydania predstavený rámcovým rozhodnutím, t.j. čl. 28, nie je implementovný v jednotlivých členských štátoch postačujúcej miere. Mnoho členských štátov implementovalo uvedené ustanovenie buď len z časti, alebo zle, alebo ho neimplementovalo vôbec.²⁹ Napríklad v Slovenskej republike, „prvý“ zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze³⁰ nezaviedol úpravu následného odovzdania alebo vydania vôbec. „Nový“ zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze³¹ je v tejto otázke už pokrokovejší.

3. Vplyv rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ: prípad *Leymann & Pustovarov* (C-388/08)

Žiadosť o odovzdanie osoby prostredníctvom EZR je založená na údajoch, ktoré odrážajú stav vyšetrovania v čase jeho vydania. Je možné, že v priebehu konania skutkové zistenia už nezodpovedajú vo všetkých ohľadoch zisteniam, ktoré boli pôvodne opísané. Dôkazy môžu viesť k spresneniu, alebo dokonca až ku

zmene znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorý pôvodne odôvodňoval vydanie EZR. Týmto okolnosťami sa zaoberal Súdny dvor EÚ (v minulosti Súdny dvor Európskych spoločenstiev, ďalej len „Súdny dvor“) v rozhodnutí *Leymann & Pustovarov*³², ktoré stručne analyzujeme v nasledujúcom texte.

Fínske orgány, na základe európskych zatykačov, požiadali poľské a španielske orgány o zadržanie a následné odovzdanie Artura Leymanna a Alekseja Pustovarova, podozrivých zo spáchania trestných činov týkajúcich sa nedovoleného obchodovania s omamnými látkami. Tí s ďalšími spolupáchateľmi, v období od 1. januára 2005 do 21. marca 2006, doviezli neoprávnené do Fínska veľké množstvo amfetamínu s cieľom jeho ďalšieho predaja. Následne bola na A. Leymanna podaná obžaloba pre ten istý trestný čin v období od 15. do 26. februára 2006 (obdobie časovo spadá pod vyššie uvedené obdobie), no s rozdielom, že tentokrát išlo o 26 kilogramov hašiša. A. Leymann bol následne uznaný vinným a bol mu uložený trest odňatia slobody. Avšak, proti odsudzujúcemu rozsudku podal odvolanie s odôvodnením, že nesmie byť stíhaný pre trestný čin týkajúci sa nedovoleného obchodovania s omamnými látkami – konkrétne pre skutok (skutky) týkajúci sa hašiša, keďže nebol fínskym orgánom odovzdaný pre tento trestný čin, ale pre skutky týkajúce sa amfetamínu.

V tomto kontexte Najvyšší súd Fínskej republiky rozhodol prerušiť konanie a požiadal Súdny dvor, aby rozhodol o nasledujúcej prejudiciálnej otázke – ako sa má vykladať výraz „pre iný trestný čin [...] ako pre ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná“, použitý v čl. 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia? Presnejšie povedané – ktoré kritériá sú rozhodujúce pre posúdenie, či opis skutku, na ktorom je založená obžaloba, sa odlišuje od opisu skutku, pre ktorý bola osoba odovzdaná, do tej miery, že ide „o iný trestný čin“ v zmysle čl. 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia?³³ Touto otázkou sa vnútroštátny súd pýtal, aké kritériá sú relevantné na určenie, či odovzdaná osoba je stíhaná pre „iný trestný čin“ ako ten, pre ktorý bola odovzdaná v zmysle čl. 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia.

Ako sme poukázali, žiadosť o odovzdanie je založená na údajoch, ktoré odrážajú stav vyšetrovania v čase vydania EZR. Je teda možné, že v priebehu konania skutkové zistenia už nezodpovedajú vo všetkých ohľadoch zisteniam, ktoré boli pôvodne popísané. Zhromaždené dôkazy môžu viesť k spresneniu, alebo dokonca až ku zmene znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorý pôvodne odôvodňoval vydanie EZR.

²⁸ Romania's Statements notified to the General Secretariat of the Council in the context of the implementation of the European arrest warrant with reference to Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States of the European Union.

²⁹ Bližšie k implementácii čl. 28 rámcového rozhodnutia pozri: Commission of the European Communities: 'Annex to the Report from the Commission on the implementation since 2005 of the Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States', document No. 11788/07, ADD 1, s. 35 a nasl.

³⁰ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³¹ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení zákona č. 344/2012 Z. z..

³² Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev z 1. decembra 2008 vo veci C-388/08 – *Trestné konanie proti Artur Leymann a Aleksi Pustovarov*.

³³ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Korkein oikeus (Fínsko) dňa 5. septembra 2008 v súvislosti s konaním proti Arturovi Leymannovi a Aleksejovi Pustovarovovi.

V zmysle argumentácie rozhodnutia Súdneho dvora uvedenej v jeho odôvodneniach, pojem „iný trestný čin“ ako ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná, musí byť posúdený s ohľadom na jednotlivé fázy konania a s prihliadnutím na všetky procesné úkony, ktoré by mohli zmeniť právnu kvalifikáciu trestného činu. Na účely posúdenia, s ohľadom na požiadavku súhlasu, či procesný úkon vedie k „inému trestnému činu“ ako ten, ktorý je uvedený v EZR, treba porovnať opis trestného činu uvedeného v EZR s opisom uvedeným v ďalšom procesnom úkone.

Súdny dvor rozhodol, že na účely určenia, či ide o „iný trestný čin“ ako ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná v zmysle čl. 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia je potrebné overiť, či znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa zákonného opisu tohto trestného činu spáchaného v členskom štáte vydávajúcim EZR sú znakmi skutkovej podstaty, pre ktoré bola osoba odovzdaná, a či existuje dostatočná zhoda medzi údajmi uvedenými v EZR a údajmi uvedenými v neskoršom úkone v konaní. Zmeny okolností týkajúcich sa času a miesta sú prípustné ak:

- vyplývajú z dôkazov predložených počas konania vedeného v členskom štáte vydávajúcim EZR v súvislosti s postupom opísaným v EZR,
- nemenia povahu trestného činu, a
- nie sú dôvodom pre odmietnutie výkonu EZR na základe čl. 3 a 4 rámcového rozhodnutia (dôvody pre nevykonanie EZR).

Zároveň Súdny dvor upresnil, že vzhľadom na také okolnosti, ako sú okolnosti v pôvodnom konaní, nemôže zmena opisu trestného činu týkajúca sa dotknutej kategórie omamných látok sama osebe charakterizovať „iný trestný čin“ ako ten, pre ktorý bola osoba odovzdaná v zmysle čl. 27 ods. 2 rámcového rozhodnutia.

Záver

V rámci medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach v EÚ bol predstavený EZR, ktorého procesný postup oprávňuje vyžiadanú osobu domáhať sa zásady špeciality. Odovzdaná osoba nemôže byť trestne stíhaná, odsúdená alebo inak pozbavená slobody pre iný trestný čin spáchaný pred jej odovzdaním, ako pre ten, pre ktorý bola odovzdaná prostredníctvom EZR. Pozadím tohto pravidla bola obava, že nejaký štát by mohol obmedziť žiadosť o odovzdanie osoby na činy, pri ktorých by došlo k odovzdaniu osoby, no v skutočnosti by zakrýval svoj úmysel vyžiadať osobu pre iné činy, pri ktorých by odovzdanie nebolo poskytnuté, ako napríklad pri politických trestných činoch.

Zásada špeciality nie je absolútna, nakoľko rámcové rozhodnutie taxatívnym výpočtom uvádza výnimky. To znamená, že štát, ktorý vydal EZR, môže trestne stíhať

odovzdanú osobu aj za skutky, za ktoré odovzdanie nebolo požadované. To by mohlo byť považované za obmedzenie zásady špeciality a za krok smerom k jej zrušeniu.

Prirodzene, aplikácia zásady špeciality nie je limitovaná len medzi pôvodnými štátmi, ktoré vydali EZR alebo ho vykonali. Jej aplikácia prichádza do úvahy aj v prípade následného odovzdania osoby do iného členského štátu EÚ, alebo v prípade jej následného vydania do nečlenského štátu EÚ.

Určité procesné otázky boli predmetom výkladu Súdneho dvora, keďže žiadosť o odovzdanie osoby prostredníctvom EZR je založená na údajoch, ktoré odrážajú stav vyšetrovania v čase jeho vydania. Je možné, že v priebehu konania skutkové zistenia už nezodpovedajú vo všetkých ohľadoch zisteniam, ktoré boli pôvodne opísané. Dôkazy môžu viesť k spresneniu, alebo dokonca až ku zmene znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorý pôvodne odôvodňoval vydanie EZR. V tejto súvislosti je potrebné overiť, či znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa zákonného opisu tohto trestného činu spáchaného v členskom štáte vydávajúcim EZR sú znakmi skutkovej podstaty, pre ktoré bola osoba odovzdaná, a či existuje dostatočná zhoda medzi údajmi uvedenými v EZR a údajmi uvedenými v neskoršom úkone v konaní.

Resumé

Príspevok sa zaoberá zásadou špeciality v konaní o európskom zatýkacom rozkaze. Je rozdelený do troch sekcií. Kým prvá sekcia prezentuje jej všeobecné otázky, druhá sekcia je zameraná na konanie o európskom zatýkacom rozkaze. Tretia sekcia sa zaoberá vplyvom rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie na zásadu špeciality vo svetle prípadu *Leymann & Pustovarov* (C-388/08).

Summary

The paper deals with the principle of speciality in the European arrest warrant procedure. It is divided into three sections. While the first section presents general issues, the second section is focused on the European arrest warrant procedure. The third section deals with the impact of the decision-making power of the Court of Justice of the European Union on the rule of speciality in the light of the case of *Leymann & Pustovarov* (C-388/08).